

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

11-12

2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 1302 sahifa, 5-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyea Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Nomozova Qumri isoyevna GF universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), dotsent
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Взаимодействие реального и финансового сектора экономики в современных условиях.....	12
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Зайнутдинова Умида Джалаловна	
Развитие исламских банковских продуктов в коммерческих банках.....	19
Иноятова Камола Фуркатовна	
Kreditlashda risklarni boshqarish usullaridan foydalanish.....	23
Abdullayeva Sharbat, Abdullayeva Nozima	
Korxonalarning tashqi iqtisodiy faoliyatdagi raqobatdoshligini ta'minlashda marketingdan foydalanish.....	29
Axmedov Ikrom Akramovich	
Hududlarda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tahlili	36
Butaboyev Maxamadjon, Gaibnazarova Zumrat Talatovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari	41
Yavmutov Dilshod Shoyimardonkulovich	
Zamonaviy ekoshaharlar barpo etish va uni tatbiq etish zaruriyati.....	47
Zikrullayev Valixon G'aybullayevich	
Indian Festivals and Nature Conservation: Connecting People for Sustainability	52
Nigora Saidmuradova Aslamovna, Anil Kumar	
Financing clean energy projects in different ways.....	59
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Теоретические основы развития социальной инфраструктуры.....	67
Алимова Муниса Юльчиевна	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining raqamli marketingdan foydalanish holati va rivojlanish tendensiyalari.....	71
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Aholiga bank xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish	81
Uskanov Eldor	
Investitsiya loyihalarini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirish yo'llari	86
Haydarov O'ral Axmadovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda esg omillar asosida investitsiya kiritishning o'rni va ahamiyati	93
Nosirov Egamqul Ismailovich	
"Enesses" MChJ da marketing muhitini tahlil qilish va takomillashtirish.....	100
Musyeva Shoirazimovna	
Использование информационных и коммуникационных технологий в совместных образовательных программах: проблемы и решения.....	107
Ташева Севара Равшановна	
Iqtisodiy globallashtirishning nazariy asoslari.....	111
Abduraxmonov Farhod Abdufarmonovich	
Sanoat korxonalari samaradorligini oshirishning nazariy-amaliy asoslari.....	117
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Fiskal siyosat va soliq to'lovchilar faoliyatini tartibga solishning nazariy masalalari	122
Isroilov Bohodir Ibragimovich, To'rayev Alijon Akmal o'g'li	
Bank daromadlarini oshirishda masofaviy bank xizmatlarini tutgan o'rni.....	128
Xudoyorov O. O.	
Elektron savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish	132
Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich	
Ekonometrik modelashtirish asosida mavsumiylikning turistik mahsulotlar ishlab chiqarishga ta'sirini kamaytirish usullari.....	135
Xamzayeva Dilfuza Samarovna	
Yuridik shaxslar soliq yukining shakllanish omillari va uni optimallashtirish muammolari	141
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich	
Tadbirkorlik risklari tavsifi va tasniflashning nazariy masalalari	148
Bektemirov Abdumalikovich	
Urban farming.....	151
Ahmedova Ziyodahon Saydulloxon qizi, Askarov Hasanboy Holdorovich	
A Foreign Experience of Forming Small Business and Private Entrepreneurship Infrastructures (An Example of Usa).....	153
Kosimov Sardor Dilmurodovich, Akbarov Abdulkhamid Akmal ugli	

Principal Protected Notes on the credit rating of National Bank of Uzbekistan	159
Abdugʻaniyev Abdulaziz Alisher oʻgʻli	
Features and Challenges of Digital Transformations in the Service Sector	164
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar.....	170
Kurbonov Jasurbek Pozilovich	
Jamoat transport tizimini raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanishning dolzarbligi.....	173
Kushakova Maʼmura Narimanovna	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	176
Nosirov Javlonbek Jamoliddin oʻgʻli, Raxmatov Ziyodullo Nosirovich	
Financing clean energy projects in different ways	179
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Oʻzbekistonning mehnat migratsiyasidagi hamkorligi haqida baʼzi mulohazalar (Qozogʻiston va Rossiya misolida)	187
Azamatova Gulmira Bayirbekovna	
Assessment of management effectiveness in ensuring economic and financial stability	191
Akramova Aziza Abduvohidovna	
Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере образования	196
Жамалова Гулнора Гуломовна, Айматова Фарида Хуразовна	
Oʻzbekistoning ekologik muammolariNI bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga oʻtish yoʻnalishlari.....	202
Aliyev Azim Tolip oʻgʻli	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	205
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли	
Qashqadaryo viloyatida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari	211
Xoʻjanova Gulshoda Otamurodovna	
Raqamli marketing strategiyalarining raqamli iqtisodiyotda isteʼmolchilar xulq-atvoriga taʼsirini tahlil qilish.....	214
Raxmatova Sitara Shuxratjon qizi	
Oʻzbekiston Respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	221
Xudayberganova Zarofat Zaxidovna	
Oʻzbekistonda kichik va oʻrta biznesni rivojlantirishda ichki va tashqi muhit.....	227
Saypullayev Ilhomjon Abduraxmonovich	
Buxgalteriya axborotining sifat tavsiflari	233
Raxmatova Shaxnoza Shukurovna	
Роль и значение логистики в развитии коммерческой деятельности торговых предприятий	240
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Uzum yetishtirishning tashkiliy-huquqiy munosabatlari va sohani rivojlantirish imkoniyatlari.....	245
Boltayev N. N.	
Tashqi savdo jarayonlarini tashkil qilishning nazariy uslubiy asoslari.....	249
Qurbonov A. U.	
Korxonalarda pul mablagʻlari auditini takomillashtirish yoʻllari.....	254
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oʻziga xos xususiyatlari.....	259
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
Агротуризм как источник дополнительного дохода для фермеров в саркандской области.....	263
Анваров Нодир Аллаёрович, Назарова Раъно Рустамовна	
Tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	272
Absamatov Askar Ergashovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida mikromoliyaviy xizmatlar koʻrsatishning zamonaviy holati.....	277
Yusupov Abbosxon Aliyevich	
The Experience of The Japanese State in Increasing Investment Activity in Uzbekistan.....	285
Satoshi Sugahara, Ochilov Bobur	
Paxta-toʻqimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili.....	292
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna	
Tadbirkorlik subyektlari eksportida raqamli platformalardan foydalanish strategiyalari.....	297
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Tijorat banklarida xalqaro iqtisodiy sanksiyalar va eksportga taqiqlar bilan bogʻliq risklarni baholash va kamaytirish matritsasining metodologiyasi	304
Keldiyorov Shohruh Ilyos oʻgʻli	

Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish.....	308
Eshmuradov Ulug'bek Tashmurotovich	
Tijorat banklari faoliyatida transformatsiyalanish jarayonlarining asosiy yo'nalishlari.....	313
Bekmurodov Abbos Amiriddinovich	
Agroklastarlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	318
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Toshpulatov Jalil Baxodirovich	
Tijorat banklarida investitsiya siyosatini amalga oshirishning muhim jihatlari.....	324
Abiyev Davron Ilxomovich	
Проблемы и решения при оптимизации финансового моделирования деятельности предприятия	331
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari.....	336
Raximov E. N.	
Boshqarish sifatining iqtisodiy mohiyati va uni rivojlantirish masalalari	343
Shoyev Davronbek Axmadjonovich, Ahmadjonova Gulsanam	
Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием.....	346
Расулова Ш. X.	
Korxonalar daromadlariga ta'sir qiluvchi risklarning tahlili	351
Sa'dullayev Oybek Turdiali o'g'li	
Xalqaro standartlar asosida daromadlar hisobini tashkil etish.....	364
Abdusaidov Sanjar Jaloliddin o'g'li	
Выработка страховой системы защиты владельцев депозита.....	368
Узакова Камола Бехзодовна	
Обзор законодательных и регуляторных положений по введению и регулированию Исламской банковской деятельности в юрисдикции Республики Казахстан	372
Ёркулов Умиджон	
Перспективы развития производства и экспорта плодоовощной продукции в Узбекистане	378
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Перспективы развития государственного управления высшим образованием в условиях функционирования рынка	382
Умаров Диёр Равшанович	
O'zbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning o'ziga xos xususiyatlari	388
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
Qishloq joylarda xizmat ko'rsatish sohasi orqali aholini ish bilan bandligini ta'minlash istiqbollari.....	393
Taylakova Dilafro'z Baymamatovna	
Увеличение привлекательности инвестиций в туристической отрасли через стратегическое финансирование	399
Хусниддинов Нуриддин	
Agrobiznesni innovatsion rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishning metodologik asoslari.....	402
To'ychiyev Abduraxmon G'ofurovich	
Virtual bank – kelib chiqishi va moliyaviy xizmatlar kelajagi.....	406
Nabiyeva Feruza Odilovna	
Проблемы и перспективы развития депозитных операций коммерческих банков Республики Узбекистан	411
Холмирзаев Эльбек Бахтиерович	
Smart-shartnomalar – raqamli marketingning zamonaviy texnologiyalaridan biri sifatida	415
Yahyojonov N. B.	
Banklarda depozit operatsiyalarini hisobini yuritish tartibi.....	420
Mirzayeva Xilola Jaloliddin qizi	
Kichik biznes korxonalariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning iqtisodiy samaradorligi	424
Mamanazarova N. J., Jamilova N. X.	
Проблемы привлечения финансирования за счет корпоративных облигаций	429
Рахмедова Мадинахон Нусрат кизи	
Формирование финансовой стратегии местных бюджетов	433
Примова Н. И.	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini soliqqa tortishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
O'zbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.....	445
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Experience of Islamic financial organizations in CIS countries and opportunities to use it effectively in Uzbekistan	450
Sattarova Dilfuza Dilshodbekovna	

Qashqadaryo viloyati hududlarining vertikal o'sish holati va xususiyatlari	456
Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, Raximova Madina Shuxrat qizi	
Innovatsion o'sishga inson kapitali ta'sirining zamonaviy yondashuvlari.....	462
Ostanov Egamberdi, Ostanova Mashxura Egamberdiyevna	
Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtiroki	466
Omonov Sardor O'lmasovich	
Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari.....	472
Nutfulloyev Tolib G'olib o'g'li	
Korxonalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish asoslari.....	478
Sadikova Muslima Alisher qizi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tuzish usullari.....	483
Sabirova Zaynab Qadambayevna	
Фондовые рынки и финансовая грамотность: путь к финансовому осознанию	488
Режаббаев Сарвар Умархонович	
Turistik korxonalarda yashil innovatsion mahsulotlar orqali samaradorlikni oshirish.....	491
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Milliy kapital bozorida korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyoti tahlili.....	497
Otaxonova Shohyora	
Aholining turmush farovonligini yashlashning ijtimoiy-iqtisodiy masalalari	502
Qobilova Shaxnoza	
Surxondaryo viloyatida sug'oriladigan yerlardan foydalanish holatining statistik tahlili	505
Sharifi Abdul Fatah	
Economic and Social Significance of Personnel Management in Manufacturing Enterprises: A Dual Dimension Analysis.....	512
Sarimsakov Baxtiyor Rahmonjanovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozorining rivojlantirish istiqbollari	518
Usmanov Zayniddin Berdirasulovich	
Qurilish tashkilotlarida xodimlarning innovatsion faolligini oshirish yo'llari	523
Usmanov Ixom Achilovich	
Investitsiya jozibadorligini baholashning o'ziga xos jihatlari va metodlari.....	527
Uroqboyeva Farzuna Axmadjonovna	
Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat 4.0 ning roli: tahlil va natijalar	532
Xujaxonova Sitara Baxtiyor qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq joylarda davlat xususiy sherikchilik asosida raqamli xizmatlarni takomillashtirish.....	537
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
Kichik firmalar raqobatbardoshligini oshirishning mintaqaviy muammolari (Xorazm viloyati misolida)	542
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
"Sam Antep Gilam" mchjda marketingni boshqarishni takomillashtirish yo'llari	549
Usmonova D. I.	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	555
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Factors for the Development of The Industrial Sector of the Economy	559
Zakhidov Nodir Umidjanovich	
Mintaqa tumanlararo xo'jalik yurituvchi subyektlar qo'shma biznesini konvergent modeli	563
Yusupov Fayzulla Yakubovich	
Aholini biznesga jalb qilishda tijorat banklarining roli.....	567
Yaxshimuratova Xasiyat Xudaybergenovna	
Mahalliy gastronomik turizmni rivojlantirishda nazariy asoslar.....	571
Sultonov B. A.	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	575
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich	
Проблемы привлечения иностранных инвестиций в инновационном развитии экономики Узбекистана.....	580
Хамракулова О. Д., Халмурзаев М., Аликулов С. А.	
Тенденции развития жилищного строительства.....	585
Алиева Зилола Маматвалиевна	
Учет и анализ производственных затрат на предприятиях	589
Аделя Азаматовна Нематова, Ибрагимов Мансур Мардонович	

Meva-sabzavotchilik klasterlarini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	592
Botirov Erkinjon Xayitovich	
Zamonaviy xizmat ko'rsatish bozori: xalqaro tendensiyalar va uy-joy fondi muammolari sarhisobi.....	598
Sanakulova Barnogul Rizakulovna, Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
Роль рынка капитала в обеспечении макроэкономической стабильности Республики Узбекистан	605
Дадаханова Саида Махаммаджон кизи	
Iqtisodiyotning xususiy sektorida inson resurslarilarni moddiy rag'batlantirishni takomillashtirishda xorij tajribasi.....	608
Baxtiyorova Umida Ulug'bek qizi	
Korxonalarning investitsiya faolligini ta'minlashda soliqlarning rag'batlantiruvchi rolini oshirish xususiyatlari.....	613
Ilyasova Barno Axmadovna	
Dunyo davlatlari iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish tendensiyalari.....	618
Imomaliyeva Mohizoda, Raxmatullayev Lazizbek Nematullo o'g'li	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	623
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Sanoat korxonalarida iqtisodiy resurslar mohiyatini tavsiflovchi tushunchalar	628
Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	
Mikromoliyalash tashkilotlari faoliyatining operatsiyalar tahlili.....	633
Kamalov Shuxrat Kamalovich	
Temiryo'l transporti sanoat kompleksi korxonalarida ijtimoiy va mehnat munosabatlarini takomillashtirishning nazariy va uslubiy asoslari.....	637
Kadirova Sharofat Amonovna	
Qishloq xo'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari	645
Yuldashev Sherali Xayitovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Анализ экологических факторов и их влияние на финансовую безопасность страны.....	650
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market.....	655
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Raximova Umida Rabbimovna	
Kichik biznesning eksport salohiyatini oshirishda jahon tajribasi	659
Kambarova Sh. M.	
Theory and practice of evaluation of capital assets in Uzbekistan.....	665
Usmonov Bunyod	
Xizmat ko'rsatish sohasini asosiy tarmoqlariga yo'naltirilgan global investitsiyalar holati va prognozini tahlili	668
Muxammadiyev Kamoliddin G'ulomiddinovich	
Методологические основы банковского кредитования и классификация факторов, влияющих на особенности получения кредитов	672
Каримова Азиза Махмадризовна	
Sanoat salohiyati va omillar unumdorligini iqtisodiy-statistik baholash usullari.....	676
Kasimov Azamat Abdulkarimovich	
Цифровизация банков: риски и стратегии управления финансовыми активами в цифровой эпохе.....	682
Кодиров Бобур	
Davlat-xususiy sherikligi asosida iqtisodiyot tarmoqlarining investitsion salohiyatini oshirishning o'rta muddatga mo'ljallangan istibollari (O'zbekiston temiryo'llari AJ misolida)	689
Qodirov Jasurbek Sharofitdinovich	
Banklarda mummoli kreditlar bilan ishlash: samarali strategiya va yondashuvlar	696
Mirsaliyev Erkin Ergashevich	
Agrosanoat ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini oshirish va uning innovatsion rivojlanish bilan o'zaro bog'liqligi	700
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich, Muxtorova Oydin Sayfiddin qizi	
Hududlar iqtisodiyotini oshirishda investitsiyalarning roli	707
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
Xizmat ko'rsatuvchi korxonalarning iqtisodiy salohiyatini shakllantirish mexanizmlari	712
Erdonov Muhammadamin Erdon o'gli, Ibragimov Shoxrux Baxtiyorovich, Ataqulov Jahongir Valijon ug'li	
Sug'urtada andarrayting xizmatini (ARDL) modeli tahlili asosida takomillashtirish	717
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	
Роли банков в повышении привлекательности инвестиционной среды в Узбекистане.....	727
Насиров Дилшод Фарходович	

Пути улучшения инвестиционного климата в Республике Узбекистан	731
Нозимов Элдор Анварович, Санатиллоев Ферузшоҳ Бахтиёр угли	
Iqtisodiyot, atrof-muhit, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi muvozanatga – obodonlashtirish xizmatlarining ta'siri.....	737
Norkulova Dilfuza Zoxidovna, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	
Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	741
Нуриллаев Раҳмат Ярашевич, Нуриллаев Шердил Жамолиддин угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda tovar-moddiy zaxiralar manbalari va ularni shakllantirish amaliyoti	747
Nurmanov Ulugbek Anorbayevich	
Yer rentasi mulkchilik munosabatlari rivojlanishning zaruriy sharti sifatida.....	752
Abdunazarov O.	
Формирование и развитие цифровой экономики (на примере российской федерации и Республики Узбекистан)	756
Ким П. В.	
Tijorat banklari korporativ boshqaruvida bank xizmatlari samaradorligini	760
Kudratov Sunnatulla Ropijanovich	
Tijorat banklari depozit siyosatining banklar resurs salohiyatini oshirishdagi roli	764
Jo'rayev Isroil Ibrohimovich	
Ways of Development of Electronic Commerce in Uzbekistan	770
Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li	
Hydro Energy as the Important Factor of the "Green Economy"	775
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Navoiy viloyatida turizmni rivojlantirish	781
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li, Azamatova Nozima Jaxongirovna	
Mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida).....	784
Halimova Dilora Olimboyevna	
Davlat qimmatli qog'ozlari bo'yicha daromadlilik egri chizig'ini aniqlashning fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirishdagi ahamiyati	787
Hakimov Hakimjon	
Intellectual mulkni boshqarish jarayonlari o'rganishning nazariy muammolari.....	793
Tirkashyev Farhod Mahmudovich	
Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	796
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova	
Роль Среднеазиатских коллекций в развитии музеев России	801
Абдуллаева Нигора Санжаровна	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	804
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida talabalar bilimni yuksaltirish jarayoni: muammolar va yechimlar	808
Hakimov Nazar Hakimovich, Vaxobova Marg'uba Abduxamidovna	
Yashil iqtisodiyot: mazmun mohiyati, nazariya va amaliyot	812
Yuldashev Mutallib Ibroximovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozori tahlili	819
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
"HAVAS COMFORT MEDEL" MChJda marketing xizmatini tashkillashtirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari	823
Musyeva Shoirazimovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliqlar vositasida rag'batlantirishning klassik nazariyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	831
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Yoshlarning ish bilan bandligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari.....	837
Mamaraximov Bekzod Erkinovich	
Chakana bank xizmatlarini rivojlantirish hududlar barqaror rivojlanishining omili sifatida	841
Niyozov Zuxur Davronovich	
Raqamli texnologiyalar asosida oziq-ovqat ta'minoti zanjirini rivojlantirish omillari	845
Yusupov Muxiddin Soatovich	
O'zbekistonda korporativ kreditlash amaliyotini rivojlantirish orqali investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	855
Asatullayev Alisher	
Davlat budjeti jarayonini takomillashtirish masalalari	860
Ataxanov Bekpo'lat Abdullayevich	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	866
Дурманов Акмал Шаймарданович	

Yuridik shaxslar mol-mulkini soliqqa tortishni rivojlantirish yo'llari	872
Gadayev Jaxongir Muhammadi o'g'li	
Some Principle Issues in the Effective use of Budget Funds in Universities	876
Khairiddinov Sh. B.	
Directions of Using Negotiations in Keeping Peace and Ensuring Stability in Society	879
Kholdarova Fariza Tukhtabaevna	
Elektrotexnika sanoati korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish.....	883
Mamayusupova Mashxura Sodiqovna	
Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash	887
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
Foreign Direct Investment and Electricity Consumption During Uzbekistan's Green Transition	896
Nurbek Khalimjonov	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini qarz kapitali orqali moliyalashtirishni takomillashtirish	902
Obломуродов Нарзулло Наймович, Шавкатов Наврузбек Шавкатович	
Mol-mulk solig'ining soliqqa tortish tartibini takomillashtirish	910
Poyonov Bobur Bekmurod o'g'li	
Konfutsiychilik axloqiy negizlarida olamiy tartibot.....	916
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
"Yashil iqtisodiyot"ni joriy etish istiqbollari	923
Saloxov Sirojiddin Sadriddin o'g'li	
Investitsiyaning iqtisodiy mohiyati va O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni.....	928
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish.....	933
Sharifov Shuhrat Saidahmadovich	
Exploring Big Data Applications for Knowledge Management in Higher Education Administration.....	936
Shakhzod Saydullaev	
O'zbekiston sug'urta bozorida qayta sug'urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.....	944
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Ekologik turizmning turlari va uni tashkil etishda tabiiy resurslarning ahamiyati.....	950
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li	
Mamlakatga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion jozibadorlikni oshirish istiqbollari	954
To'laganova Ruhshona Farrux qizi	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida maktabgacha ta'lim xizmatlarini holati	959
Umurzakova Dilnoza Egamberdiyevna	
Issues of Improving Production Cooperation in the Industry Network of Our Country	964
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li	
Foydaning soliq obyektiga sifatida shakllantirish zaruriyati.....	971
Yo'ldasheva Mohiraxon Ochestva	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	975
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati.....	980
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining aholini ijtimoiy himoya qilishdagi o'rni.....	984
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari.....	991
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich	
Анализ влияния цифровой экономики на эффективность налоговых органов	996
Бобомуротова Манзура Панжи кизи	
Tadbirkorlik muhitini yaxshilash orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati.....	1000
Irmatova Lola	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	1005
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	1010
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Yashil iqtisodiyotga o'tish ekologik barqarorlikning muhim omilidir	1014
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Strategik boshqaruv hisobini tashkil etish asoslari va tamoyillarini takomillashtirish.....	1017
Pardayeva Shahnoza Abidinabiyevna	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1022
Пулатова Сурайё Юлдашевна	

Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oilaviy korxonalarining xizmatlar ko'rsatish sohasidagi o'rni va funksiyalari.....	1026
Tog'ayeva Dilnoza Azamatovna	
Совершенствование методологии исследования демографических процессов.....	1031
Тула Нодирбек Баходир угли	
Инновационные технологии в сфере страхования.....	1037
Хайдарова Нигинахон Шухрат кизи	
Iqtisodiyotni innovatsion isloh qilish sharoitida yer hisobini yuritishning ahamiyati.....	1042
Hojiyev Qo'chqor Mamadiyorovich	
Qattiq maishiy chiqindilarni utilizatsiya qilish orqali qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanishni takomillashtirish.....	1047
Sherqulov Nodir Erkin o'g'li	
Мировой опыт использования денежных и натуральных трансфертов в социальном обеспечении.....	1052
Гулноза Тохировна Самиева	
Davlat xaridlarini amalga oshirish orqali raqobatni rivojlantirish yo'llari.....	1057
Majidov Nizomjon	
Raqamli iqtisodiyot davrida kontent marketingdan foydalanish va uning bosqichlari.....	1064
Tohirjonov Ahmadjon Tohirjon o'g'li, Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
Aksiyadorlik jamiyatlari kapitalini shakllantirish manbalari va usullarini takomillashtirish.....	1070
Norqulov Mirsaid Tulqin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasida investitsion jozibadorlikni oshirish zaruriyati.....	1075
Badalov Jamshid Jamolovich	
Foyda solig'i tushumi va uning O'zbekiston soliq-budjet tizimidagi ahamiyati.....	1080
Shirinov Sabir Erkinovich	
O'zbekistonda davlat korxonalari aksiyalarini moliya bozorlarida sotishni jadallashtirish yo'nalishlari.....	1084
Anvar Eshmatov	
Baliqchilik xo'jaliklarida xodimlar bilan hisob-kitoblar hisobining tashkiliy va uslubiy jihatlarini.....	1088
Ametova Nasiba Danilovna	
Tijorat banklari tomonidan eksportyor korxonalarining kreditlash amaliyotini takomillashtirish.....	1092
Bayjanova Gozzal Sarsengaliyevna	
Digital Transformation of Tax Systems.....	1096
Boburjon Turanboyev Qodirjon o'g'li, Musabekov Sherali Nazarali o'g'li	
Yangi O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish yo'nalishlari.....	1101
Raxmonova Aziza Tolibovna	
Transitioning to a Green Economy and Implementing Sustainable Technological Changes in Uzbekistan.....	1106
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari daromadlari tarkibi va ularning o'ziga xos jihatlari.....	1112
Yuldashov Elmurod Abdujalil o'g'li	
Совершенствование системы профессионального управления жилищно-коммунальным хозяйством Узбекистана.....	1116
Икромовна Ханифа Одилловна	
Sanoat korxonalarini kreditlash amaliyotining zamonaviy holati.....	1121
Kamalova Jamila	
O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining huquqiy maqomi va ularni isloh qilishning istiqbollari.....	1125
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'lari va ulardan foydalanish to'g'risidagi bajarilishlarga oid hisobotni tuzish va taqdim etish tartibi.....	1131
Ne'matov Oybek Ismatullayevich	
Предприятие автомобильной промышленности как объект реализации концепции устойчивого развития.....	1136
Туйчиев Комилжон Лазизович	
Tijorat banklari aktivlari diversifikatsiyasining nazariy ahamiyati.....	1143
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
Tijorat banklarida yangi masofaviy bank xizmat turlarini rivojlantirish.....	1146
Umarov Abdulquddus Abdilxatovich	
Некоторые вопросы эконометрической оценки CES – функций и их практическое применение в экономических задачах.....	1151
Шадиева Гулнора Мардиевна, Усманов Фарзод Шохрухович	
Использование искусственного интеллекта в спортивной индустрии.....	1158
Усманова Дилфузахон Иброхимовна	
The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.....	1163
Po'latov Sherzodbek Oybek o'g'li, Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	

Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishni takomillashtirish (Andijon viloyati misolida)	1168
Xolmatov Sanjarbek Xojimatovich	
O'zbekiston temir yo'l transport tizimi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari	1174
Qilichev Umid Ibadullayevich	
Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli banklar resurslarini oshirish choralari	1181
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit foiz stavkasini muvofiqlashtirish masalalari	1185
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'zbekistonda Islom banklari faoliyatini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	1191
Vasiyev Alisher Samiyevich, Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Islom iqtisodiyotining mohiyati	1197
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Budjet mablag'larini taqsimlanishi va maqsadli sarflanishida inson kapitalidan foydalanish va jamoatchilik nazoratining samaradorligi	1201
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
Maxsus iqtisodiy zonalar investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishda tarif va notarif mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari	1207
Ja'sur Umirzoqov Artiqboy o'g'li	
Перспективное развитие промышленной кооперации между странами	1212
Назарова Раъно Рустамовна, Жартай Жанибек Маратулы	
Soliqlar yig'iluvchanligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar	1218
Berdiyeva Uguloy Abduraxmanovna	
Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishning asosiy omili	1222
Nematov Inatillo Ubaydullayevich	
Aholiga ko'rsatiladigan bank xizmatlarini takomillashtirish	1228
Umurzakova Adiba Ochilovna	
Tijorat banklari resurslari shakllanishining manbalari va yo'llari	1232
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1238
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Пути эффективного использования внутренних инвестиций в национальной экономике	1242
Рафиева Зарина Хусановна	
Development of the Country's Economy Through the Development of the Stock Market in Developing Countries	1246
Akhmedov Doniyorbek	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotini rivojlanishi va uning asosiy yo'nalishlari	1250
Azizova Manzura Ibragimovna	
The theoretical importance of product cost reduction in industrial production	1254
Dilfuza Baxramovna Safarova	
Fond bozorlarining tashkil etilishi va rivojlanish tendensiyalari	1261
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
Mamlakatda davlat tibbiyot muassasalarining tutgan o'rni va ularni rivojlantirish yo'nalishlari	1266
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
Obligatsiyalar bozorida banklarning ishtiroki va ahamiyati	1272
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
Milliy iqtisodiyotimizda investitsiya portfelini shakllantirishning nazariy asoslari	1277
Ibragimov Gafurjan Axmetovich	
Kompaniyalarning tashqi savdo faoliyatini moliyalashtirishning nazariy asoslari va xorij tajribasi	1282
Ibragimov Mansur Axmedovich	
Mahalliy byudjetlar xarajatlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida)	1286
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich	
Ключевые факторы успеха в мотивации и управлении проектными командами	1294
Мансурова Севара Мансуровна	
Mehmonxona biznesida CRM tizim xizmatlarini loyihalash	1297
Ishanxodjayeva Dilfuza Erkinovna	

“IJTIMOIY HIMOYA YAGONA REYESTRI” AXBOROT TIZIMINING AHOLINI IJTIMOIY HIMOYA QILISHDAGI O‘RNI

Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonda aholini ijtimoiy himoya qilishda kam ta'minlangan oilalar uchun nafaqalarni manzilli va maqsadli to'lanishini ta'minlashda ijtimoiy himoya tizimida axborot-kommunikatsiyalaridan foydalanish, ushbu yo'nalishda xorijiy mamlakatlar tajribalari va ularning yutuqlarini O'zbekistonda joriy etish, tizimda uchrayotgan muammo va kamchiliklar hamda ularni hal etish bo'yicha taklif va tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy himoya, nafaqa, “ijtimoiy himoya yagona reyestri”, kambag'allik, kambag'allik chegarasi, ijtimoiy yordam.

Abstract: In this article, the use of information and communications in the social protection system to ensure targeted and targeted payment of allowances for low-income families in the social protection of the population in Uzbekistan, the introduction of the experiences of foreign countries and their achievements in this direction, the problems and shortcomings encountered in the system, and suggestions and recommendations for their solution stated.

Key words: social protection, benefit, “single registry of social protection”, poverty, poverty line, social assistance.

Аннотация: В данной статье рассматривается использование информации и коммуникаций в системе социальной защиты населения для обеспечения адресной и адресной выплаты пособий малообеспеченным семьям при социальной защите населения в Узбекистане, внедрение опыта зарубежных стран и их достижений в области социальной защиты населения. Узбекистана в этом направлении изложены проблемы и недостатки, возникшие в системе, а также предложения и рекомендации по их решению.

Ключевые слова: социальная защита, пособие, “единый регистр социальной защиты”, бедность, черта бедности, социальная помощь.

KIRISH

Har bir mamlakatning iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanganlik holati va islohotlari aholi turmush darajasini oshirishga xizmat qiluvchi ijtimoiy himoya siyosati bilan bog'liq holda tavsiflanadi.

Yangi tahrirda qabul qilingan Konstitutsiyada mehnatga layoqatsiz va yolg'iz keksalar, nogironligi bo'lgan shaxslar hamda aholining ijtimoiy jihatdan ehtiyojmand boshqa toifalarining huquqlari davlat himoyasida bo'lishining belgilanganligi mazkur sohani yagona yondashuv asosida isloh qilish zarurligini taqozo etmoqda.

Ma'lumki, jamiyatda ijtimoiy ximoya muhtoj bo'lgan shaxslarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, ularga doimiy e'tibor berish insoniyatning paydo bo'lishidan beri mavjuddir. Iqtisodiyot rivojlanib borar ekan, obyektiv sabablarga ko'ra ya'ni iqtisodiy va ishlab chiqarish omillar sabab (kasb kasalligiga chalinish, baxtsiz xodisalar sabab nogironlik, ishsizlik, kambag'allik) insonlarning vaqtincha yoki doimiy mehnat qobiliyatini yo'qotishi, daromaddan mahrum bo'lish va bu orqali hayot darajasining pasayishiga bo'lgan xavf ortib boradi. Bunda aholini ijtimoiy ximoya qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy himoya – o'ziga bog'liq bo'lmagan ravishda ijtimoiy muhofazaga muhtoj fuqarolarga nisbatan ko'rsatiladigan ijtimoiy yordam shakli bo'lib, kam ta'minlangan aholi qatlamlariga ko'rsatiladigan xizmatlar, nafaqalar va imtiyozlarni ko'zda tutadi.

O'zbekistonda so'nggi yillarda aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini takomillashtirish, ijtimoiy himoya dasturlari qamrovini kengaytirish va oilalarni og'ir hayotiy holatlardan olib chiqishga qaratilgan qo'shimcha mexanizmlarni joriy etish, aholining barcha ijtimoiy guruhlarida tengsizlikni kamaytirish hamda ehtiyojmand oilalarni to'liq qo'llab-quvvatlash yo'nalishlarida islohotlarni amalga oshirish dolzarb masalalardan bo'lib qolmoqda. Bu

borada zamonaviy tizimlardan foydalanish, ijtimoiy yordam va xizmatlarni ko'rsatishda inson omilini kamaytirish, shaffoflik va manzillilikni oshirish maqsadida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish davr talabi ekanligini vaqtning o'zi ko'rsatmoqda.

O'zbekistonda aholini ijtimoiy himoya qilishda kam ta'minlangan oilalar uchun nafaqalarni haqiqiy muhtojlarga cheklanmagan miqdorda to'lash, aholini ijtimoiy muhofaza qilish tizimiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish, davlat tomonidan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash tartibini soddalashtirish va shaffofligini ta'minlash, shuningdek, davlat tomonidan ko'rsatiladigan ijtimoiy xizmatlar sifatini oshirish maqsadida YuNISEFning texnik ko'magida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori (VMQ-308, 2019) bilan 2019-yil 1-oktyabrdan Sirdaryo viloyatida sinov tarzida "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimi ishga tushirildi. 2020-yil 1-sentyabrdan boshlab esa ushbu tizim butun respublika hududiga bosqichma bosqich joriy etildi. Tizim idoralararo elektron o'zaro hamkorlikni qo'llagan holda aholiga davlat tomonidan ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish va yordam berish bilan bog'liq tartib-taomillarni avtomatlashtirish hamda ko'rsatiladigan ijtimoiy xizmatlar va yordamni olish uchun murojaat qiluvchilar va oluvchilar to'g'risida yagona ma'lumotlar bazasini shakllantirish maqsadida tashkil etilgan edi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi Farmoni (PF-82, 2023) qabul qilindi. Ushbu hujjat bilan fuqarolarning ijtimoiy himoyaga oid huquqlari va manfaatlarini so'zsiz ta'minlash, aholiga ijtimoiy xizmatlarni ko'rsatish sifatini tubdan oshirish hamda mazkur sohaga ilg'or xalqaro standartlarga asoslangan mutlaqo yangi boshqaruv tizimini joriy etish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzurida Ijtimoiy himoya milliy agentligi va uning hududiy boshqarma hamda bo'limlari tashkil etildi hamda 2024-yil 1-yanvardan boshlab kam taminlangan oilalarga bolalar nafaqasi va moddiy yordamlar bo'yicha arizalar "Yagona milliy ijtimoiy himoya" AT orqali O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Ijtimoiy himoya milliy agentligi orqali amalga oshirilishi belgilandi.

ADABIYOTLAR SHARHI

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimi – idoralararo elektron o'zaro hamkorlikni qo'llagan holda kam ta'minlangan oilalarni aniqlash, ularga bolalar nafaqasi va moddiy yordam tayinlash hamda davlat tomonidan ko'rsatiladigan ijtimoiy xizmatlar va yordamni olish uchun murojaat qiluvchilar va oluvchilar to'g'risida yagona ma'lumotlar bazasini shakllantirish amalga oshiriladigan avtomatlashtirilgan axborot tizimidir (VMQ-596, 2023).

Ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan sabablarga ko'ra ishdan yoki doimiy daromad manbayidan mahrum bo'lishi natijasida moliyaviy ahvolining yomonlashishi, shuningdek, yordamga muhtoj bo'lgan oila a'zolarining tibbiy-ijtimoiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyojini qondirishda qo'shimcha xarajatlarga bog'liqligi ijtimoiy xavf yoki ijtimoiy risk deb ataladi (Borisenko, 2007).

Insonlarni ijtimoiy havf-xatarlardan himoya qilishga qaratilgan chora-tadbirlar majmuyini ijtimoiy himoya tizimi deyish mumkin. Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimi o'zining rivojlanish tarixiga ega. Ilk bor aholini ijtimoiy himoya qilish diniy tashkilotlar tomonidan amalga oshirilgan. Bozor iqtisodiyotining rivojlanishi bilan ijtimoiy himoya tizimida davlatning roli oshib bordi (Tursunov, Jumabayeva, 2023).

"Ijtimoiy himoya" (ijtimoiy ta'minot) atamasi birinchi marta 1935-yilda AQShning "Ijtimoiy himoya to'g'risida"gi Qonunida ishlatilgan. Ushbu qonunga ko'ra majburiy sug'urta qilish orqali o'limdan, keksalikda, nogiron bo'lganda va ishsizlikdan himoya qilish tartibi belgilangan. Keyinchalik bu atama boshqa mamlakatlarda va xalqaro tashkilotlar amaliyotida keng qo'llanila boshlandi (Sholdarov, Tursunov, 2018).

Zamonaviy sharoitda ijtimoiy himoya – bu qonun bilan mustahkamlangan ko'p bosqichli iqtisodiy, ijtimoiy hamda huquqiy tizimdir, shuningdek, aholini ijtimoiy risklardan himoya qilishga mo'ljallangan institutdir (Tursunov, 2023).

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 21-oktyabrdagi "Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 654-son qarori bilan ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarga nafaqa va moddiy yordam tayinlash hamda to'lash tartibi aniq belgilandi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

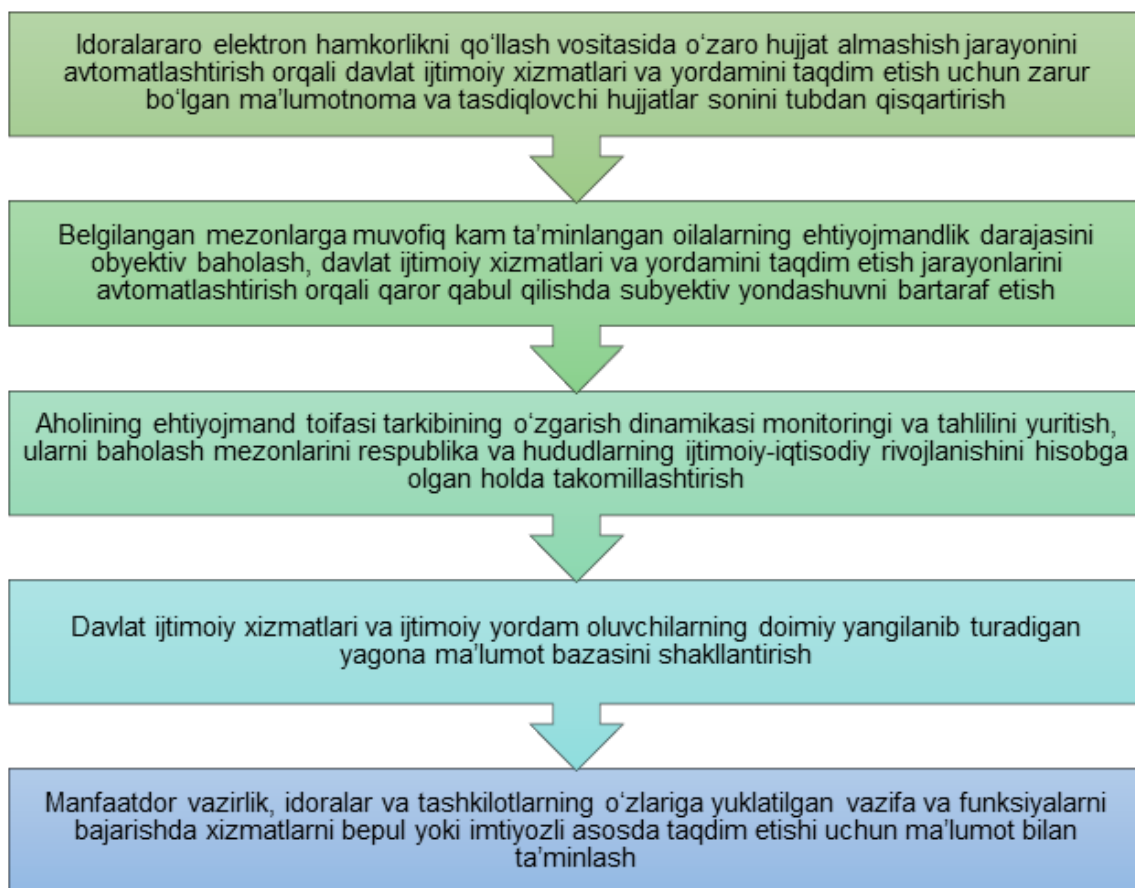
Dissertatsiya ishida ilmiy abstraksiyalash, mantiqiy fikrlash, qiyosiy tahlil, monografik tadqiqot, ma'lumotlarni guruhlash, taqqoslash kabi usullardan foydalanilgan.

ASOSIY QISM

Ijtimoiy himoyaga muhtoj aholini elektron axborot tizimlari orqali qo'llab-quvvatlash, yagona bazada qamrab olish tadbirlari dunyoning 30 dan ortiq mamlakatlari, jumladan Argentina, Braziliya, Rossiya, Armaniston, Ozarbayjon, Turkiya, Malayziya, Indoneziya, Pokiston kabi rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda turli xil ko'rinish va mexanizmlar orqali amalga oshirilmoqda. Ularning aksar dasturlarida birinchi navbatda ehtiyojmand aholiga manzilli yordam ko'rsatish, yagona bazani shakllantirish hamda yordam va xizmatlar tez-

korligini oshirishga e'tibor qaratilgan. Aksar mamlakatlarda aholining ehtiyojmand qatlamini to'liq qamrab olish, ijtimoiy xizmatlarni manzilli ko'rsatish maqsadida yagona axborot tizimlari tashkil etilgan. Dasturlar asosan rivojlanayotgan hamda ehtiyojmand aholi soni va ulushi sezilarli bo'lgan mamlakatlarda mavjud bo'lib, hukumatlar deyarli bir xil yo'nalishda, ammo har xil shakllar orqali ijtimoiy siyosat olib borishadi. Shu o'rinda ba'zi mamlakatlarda ijtimoiy himoya yagona tizimlarini batafsil ko'rib chiqsak. Misol uchun, Turkiyada ijtimoiy yordam sohasida integratsiyalashgan axborot tizimi (ISAS) mavjud bo'lib, ushbu elektron axborot tizimi mamlakatda ijtimoiy yordam dasturlarini elektron tarzda boshqarish, jumladan ro'yxatdan o'tish, muvofiqlikni aniqlash, mablag'larni to'lash, monitoring va baholash hamda fuqarolar bilan muloqotni osonlashtiradi. Tizim ijtimoiy himoya mexanizmlaridan foydalanuvchilar integratsiyalashgan reyestri funksiyasini ham bajaradi. Elektron tizim Turkiya oila va ijtimoiy siyosat vazirligi tomonidan boshqariladi. U 2011-yilda ijtimoiy himoya sohasidagi yagona muvofiqlashtiruvchi mexanizm sifatida tashkil etilgan hamda 1000 ta mahalliy ijtimoiy yordam va qo'llab-quvvatlash jamg'armalari orqali o'z faoliyatini amalga oshirib kelmoqda. Ehtiyojmandlar arizalarini qabul qilish va ko'rib chiqish, nafaqalar to'lash hamda monitoring yuritish bevosita ISAS tizimida shakllantirilgan. Tashkil etilganidan beri ISAS tizimi Turkiyada ijtimoiy himoya siyosatida yetakchi o'rinni egallab kelmoqda. Chunki unda barcha ijtimoiy yordam dasturlari qamrab olingan bo'lib, tizimga o'rtacha kunlik murojaatlari soni 10 000 tani tashkil qiladi. Ayniqsa, bir necha yillar avval Suriya va Iroqda ro'y bergan siyosiy inqirozlar paytida ISAS orqali siyosiy qochoqlar uchun insoniyat tarixidagi eng yirik insonparvarlik yordamlari yetkazib berildi.

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" ATni joriy etishdan ko'plab maqsadlar ko'zlangan edi.

1-rasm: "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" ATni joriy etishning asosiy maqsadlari

Bundan tashqari, tizimning tashkil etilishi ijtimoiy yordam va xizmatlar ko'rsatish tezligi hamda sarf-xarajatlar miqdorini keskin qisqartirdi. O'z vaqtida ijtimoiy yordam uchun ariza topshirishdan to uni to'lab berishgacha bo'lgan davr o'rtacha 1,5 yil bo'lgan bo'lsa, hozirda bu muddat 1 oygacha bo'lgan vaqtni tashkil etmoqda. Tizim orqali bir oyda 2-3 mln hujjatlar tekshirib chiqilmoqda. Qo'shimcha ravishda mamlakatda uy xo'jaliklari va ularning ijtimoiy yordamlardan foydalanishi nisbatan shaffof, tezkor hamda tartibga solingan holda boshqarilmoqda.

Bugungi kunda "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" AT orqali aholiga ijtimoiy yordamning asosan ikki turi – bolalar nafaqasi hamda moddiy yordam tayinlanadi. Uzoq vaqt davomida ushbu nafaqalarni tayinlash hamda to'lash tizimi rasmiyatchilik, sansalorlik va byurokratik to'siqlar asosida amalga oshirilib kelingan. Natijada ahol-

ining ehtiyojmand qatlamini qamrab olish darajasi past bo'lgan. Chunki yordamga muhtoj bo'lgan oilalarni turli xil ma'lumotnoma va boshqa tasdiqlovchi hujjatlarni yig'ish hamda murojlat qilishda ma'lum to'siqlar, mahalliy darajada mutasaddilarning noto'g'ri xatti-harakati aholiga turli qiyinchiliklarni keltirib chiqargan.

1-jadval: O'zbekiston Respublikasida kam ta'minlangan oilalarga ijtimoiy nafaqalar tayinlanishi bo'yicha ma'lumotlar

№	Hududlar	2016		2022		2022-yilda 2016-yilga nisbatan o'sishi, baravar	
		Oilalar soni	Xarajat, mln.so'm	Oilalar soni	Xarajat, mln. so'm	Oilalar soni	Xarajat
1	Qoraqalpog'iston Respublikasi	40 265	85 925,8	151 760	784 602,2	3,8	9,1
2	Xorazm viloyati	25 804	70 021,7	115 357	621 520,6	4,5	8,9
3	Surxondaryo viloyati	36 374	110 845,8	220 900	1 236 690,5	6,1	11,2
4	Navoiy viloyati	12 268	30 630,9	47 988	246 403,2	3,9	8,0
5	Buxoro viloyati	19 365	56 515,2	91 338	477 680,3	4,7	8,5
6	Qashqadaryo viloyati	69 544	150 837,8	285 841	1 449 454,2	4,1	9,6
7	Samarqand viloyati	64 323	153 316,7	248 359	1 388 657,3	3,9	9,1
8	Jizzax viloyati	25 632	59 410,9	106 973	593 402,6	4,2	10,0
9	Sirdaryo viloyati	12 121	33 459,3	56 867	305 851,1	4,7	9,1
10	Toshkent viloyati	12 133	45 849,2	95 677	531 373,0	7,9	11,6
11	Namangan viloyati	51 440	109 301,3	242 797	1 267 316,3	4,7	11,6
12	Farg'ona viloyati	36 518	99 846,0	218 015	1 191 694,0	6,0	11,9
13	Andijon viloyati	50 132	105 623,1	213 719	1 165 288,3	4,3	11,0
14	Toshkent shahri	1 096	2 566,4	33 093	181 840,3	30,2	70,9
Respublika bo'yicha jami		466 515	1 112 050,1	2 133 184	11 442 373,9	4,5	10,3

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" AT ishga tushirilganidan so'ng aholiga ijtimoiy nafaqa va moddiy yordam tayinlash hamda to'lab berish qamrovi va tezkorligi keskin oshganini kuzatish mumkin. Chunki, tizim 20 ga yaqin vazirlik va idoralarning ma'lumotlar bazalari bilan elektron integratsiyalashuv orqali 70 dan ortiq turdagi ma'lumotlarni to'plash, tekshirish hamda tahlil qilishni ta'minlashga sharoit yaratadi. Natijada 2016-yilda mamlakatda ijtimoiy nafaqa va moddiy yordam oluvchi oilalar soni 466,0 mingdan ortiqni, nafaqalarga ajratilgan mablag'lar 1,1 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yil yakuniga kelib ushbu ko'rsatkichlar mos ravishda 2,1 mln oila va 11,4 trln.so'mni tashkil etdi.

Taqqoslanayotgan davrda eng yuqori o'sish Toshkent shahrida qayd etilgan bo'lib (oilalar soni 30 barobarga, ajratilgan mablag'lar 70 barobarga ko'p), buning asosiy sababi sifatida aholining o'tgan davrda nisbatan kambag'allashuvi hisoblanmaydi, aksincha ijtimoiy himoya bilan qamrab olinish 2016-yillarda nisbatan past bo'lganligi bilan izohlanadi. Taqqoslash uchun, 2016-yil davomida poytaxtdagi salkam 1 100 oilaga ijtimoiy nafaqa tayinlangan bo'lsa, Toshkent viloyatida 12 mingdan ortiq, Surxondaryo viloyatida 36 mingdan oshiq oilalar nafaqa olishgan. Vaholanki, ushbu uchta hudud jami aholisi soni deyarli teng bo'lgan. Bunday holat bo'lishining yana bir jihati aholi daromadlari va hisoblangan o'rtacha ish haqi miqdorlarining turlicha ekanligi hamda ularning rivojlanganlik darajasidir.

Shu o'rinda, hududlarda istiqomat qiluvchi aholining ijtimoiy-iqtisodiy holatini ko'rsatuvchi 4 ta indikator tahlil qilinganda qator paradoks holatlar ko'zga tashlanadi. Ushbu indikatorlar sifatida hududlarda aholi jon boshiga umumiy daromadlar, hisoblangan o'rtacha oylik ish haqi, kambag'allik darajasi hamda jami oilalar tarkibida ijtimoiy nafaqa va moddiy yordam oluvchi oilalar ulushi ajratib olindi.

2-jadval: 2022-yilda hududlarda aholining ijtimoiy-iqtisodiy holati bo'yicha taqqoslama ma'lumotlar

№	Hududlar	Jami oilalar soniga nisbatan nafaqa oluvchi oilalar ulushi (foiz)	Jon boshiga o'rtacha daromadlar (ming so'm)	Hisoblangan o'rtacha oylik ish haqi (ming so'm)	Kambag'allik darajasi (foiz)
1	Qoraqalpog'iston Respublikasi	34,2	13 253,4	3 246,2	19,7
2	Xorazm viloyati	22,3	19 643,5	3 182,4	19,1
3	Surxondaryo viloyati	34,5	14 597,2	2 946,1	13,7
4	Navoiy viloyati	18,3	27 420,4	5 125,3	9,2
5	Buxoro viloyati	17,5	21 382,0	3 310,0	11,9
6	Qashqadaryo viloyati	32,9	14 678,9	2 952,6	12,7
7	Samarqand viloyati	26,0	15 534,2	2 944,2	14,0
8	Jizzax viloyati	33,5	15 221,2	2 946,4	16,1
9	Sirdaryo viloyati	25,9	15 124,1	3 221,6	19,5
10	Toshkent viloyati	11,9	18 129,4	3 946,9	14,4
11	Namangan viloyati	32,1	13 880,7	2 924,3	12,8
12	Farg'ona viloyati	21,3	13 607,9	2 900,5	11,6
13	Andijon viloyati	25,8	15 727,3	3 381,3	17,4
14	Toshkent shahri	3,9	37 518,0	6 314,4	8,5
	Respublika bo'yicha jami:	23,6	17 807,3	3 892,4	14,1

2-jadvaldan ko'rinib turibdiki, o'rtacha oylik ish haqi, o'rtacha daromadlar miqdori nisbatan yuqori bo'lgan hududlar, jumladan Toshkent shahri, Navoiy va Toshkent viloyatlarida jami aholi tarkibida kam ta'minlangan oilalar ulushi past, aksincha holatlarda esa yuqori bo'lmoqda. Umuman olganda, joriy yil boshida O'zbekistonda aholi ning salkam 24 foizi "ijtimoiy himoya yagona reyestri"da ro'yxatga olingan bo'lsa, Qoraqalpog'iston Respublikasi (34,2%), Surxondaryo viloyati (34,5%), Jizzax viloyati (33,5%), Qashqadaryo viloyati (32,9%), Namangan viloyati (32,1%)da aholining sezilarli qismi kam ta'minlangan oilalarda istiqomat qilishi aniqlangan.

Ushbu ko'rsatkich odatda qishloq joylarda yuqori, shaharlarda ancha past bo'lishi tabiiy hol. Ammo Namangan shahrida istiqomat qiluvchi oilalarning 51 foizi kam ta'minlangan ekanligi yuqoridagi ta'kidlangan paradoks holatlarga misol bo'la oladi. Taqqoslash uchun, o'tgan yil yakunida Farg'ona shahrida istiqomat qiluvchilarning 9,1 foizi kam ta'minlangan sifatida nafaqalar olgan bo'lsa, ushbu ko'rsatkich Andijon shahrida 16,4 foiz, Samarqand shahrida 11,3 foiz, Navoiy shahrida 5,2 foizni tashkil etgan.

Shu o'rinda, kam ta'minlangan oilalarga bir oyda ajratiladigan nafaqalarning o'rtacha qiymati tahlil qilinishida, 2022-yil yakunida 2020-yilga nisbatan taqqoslaganda umumiy miqdorlarda ham, AQSh dollariga o'girganda ham sezilarli o'sish bo'lganini qayd etish lozim. Ya'ni 2020-yilda respublika bo'yicha kam ta'minlangan bir nafar oila bir oyda salkam 365,0 ming so'm (35,0 AQSh dollari) miqdorida ijtimoiy nafaqa olgan bo'lsa, 2022-yil yakuniga kelib ushbu raqamlar mos ravishda 451,1 ming so'm (40,2 AQSh dollari)ni tashkil etgan.

Taqqoslanayotgan davrda hududlarda bundan ham keskin o'zgarishlar bo'lganini ko'rish mumkin. Misol uchun, 2020-yil yakunida Qashqadaryo viloyatida bir oyda bir oilaga 545,5 ming so'm (52,3\$) ijtimoiy nafaqa to'lab berilgan bo'lsa, 2022-yil yakunida bu raqam 446,1 ming so'mgacha (yoki 39,7\$) pasayganini ko'rish mumkin. Vaholanki ushbu davrda Toshkent shahrida ijtimoiy nafaqaning 77,5 ming so'mdan salkam 458 ming so'mgacha (7,4 dan 40,8 dollargacha) oshganining guvohi bo'lmoqdamiz.

Qashqadaryo viloyatida "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" AT orqali 2020-2023-yil davomida kam ta'minlangan oilalarga bolalar nafaqasi va moddiy yordam oluvchilar sonini to'liqroq ko'rib chiqadigan bo'lsak, 2020-yil noyabr-dekabr oylaridan to'lash jarayonlari boshlanganligi hisobiga jami 128 271 ta oilaga 104,1 mlrd. so'mlik nafaqalar to'lab berilgan bo'lsa, 2022-yil yakunida 285 841 ta oilaga 1 449,5 mlrd. so'mlik nafaqalar moliyalashtirilgan. 2023-yilning 9 oyligida 273 924 ta oilaga 1 trldan ortiq nafaqalar to'lab berilgan.

3-jadval: Qashqadaryo viloyat bo'yicha 2020-2023-yil davomida kam ta'minlangan oilalarga bolalar nafaqasi va moddiy yordam oluvchilar soni to'g'risida ma'lumot

№	Hududlar	2020-yil noyabr- dekabr		2021-yil		O'tgan yilga nisbatan o'sishi		2022-yil		O'tgan yilga nisbatan o'sishi		2023-yil yanvar- sentyabr	
		Oilalar soni	Xarajat, mlrd.so'm	Oilalar soni	Xarajat, mlrd.so'm	Oilalar soni	%	Oilalar soni	Xarajat, mlrd.so'm	Oilalar soni	%	Oilalar soni	Xarajat, mlrd.so'm
1	Qarshi sh.	5 991	4,9	8 417	35,7	2 426	29%	13 836	66,4	5 419	39%	13 406	56,0
2	Shahrisabz sh.	4 676	3,7	5 494	24,6	818	15%	9 731	47,4	4 237	44%	9 186	37,8
3	G'uzor	7 231	5,8	11 068	42,5	3 837	35%	18 418	93,8	7 350	40%	16 887	70,9
4	Dehqonobod	7 041	6,0	9 889	34,7	2 848	29%	15 003	77,0	5 114	34%	13 295	59,1
5	Qamashi	12 452	10,1	16 372	64,8	3 920	24%	28 413	149,1	12 041	42%	29 147	117,4
6	Qarshi	7 649	5,9	13 827	50,2	6 178	45%	23 430	112,1	9 603	41%	21 279	86,1
7	Koson	10 166	8,4	11 880	50,9	1 714	14%	23 163	111,5	11 283	49%	20 731	88,7
8	Kasbi	7 996	6,4	11 947	47,8	3 951	33%	18 555	94,2	6 608	36%	17 809	71,2
9	Kitob	5 081	4,3	10 670	37,4	5 589	52%	22 147	109,3	11 477	52%	21 965	92,3
10	Mirishkor	4 070	3,4	5 536	23,4	1 466	26%	10 590	50,4	5 054	48%	9 797	39,3
11	Muborak	1 688	1,4	3 582	13,6	1 894	53%	5 738	28,3	2 156	38%	5 259	22,4
12	Nishon	5 115	4,1	7 009	27,8	1 894	27%	11 552	59,4	4 543	39%	11 464	46,4
13	Chiroqchi	24 585	20,2	24 662	100,2	77	0%	25 762	182,3	1 100	4%	24 875	111,0
14	Ko'kdala	-	-	0	-	0	0%	17 191	50,9	0	0%	16 715	77,5
15	Shahrisabz	11 653	9,2	12 551	56,7	898	7%	19 921	103,0	7 370	37%	19 975	80,5
16	Yakkabog'	12 877	10,0	13 679	61,3	802	6%	22 391	114,4	8 712	39%	22 134	91,4
Qashqadaryo viloyati bo'yicha jami		128 271	104,1	166 583	671,8	38 312	23	285 841	1 449,5	119 258	42	273 924	1 148

Manba: O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi byudjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi Qashqadaryo viloyat boshqarmasi ma'lumotlaridan foydalanildi.

XULOSA

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" ATning o'tgan 3 yil davomidagi faoliyati natijasida afzalligi bilan bir qatorda qator kamchiliklar ham kelib chiqmoqda. Jumladan, so'ngi yillarda bolalar nafaqasi va moddiy yordam tayinlanishida bir qancha holatlarda o'ziga to'q oilalar ushbu turdagi nafaqalarni olish holatlari kuzatilgan. Xususan, ayrim o'ziga to'q fuqarolar o'z mulklarini qarindoshlari nomiga rasmiylashtirib, bolalar nafaqasi va moddiy yordam olib kelgan.

Shu va boshqa turdagi holatlarni oldining olish, bolalar nafaqasi va moddiy yordamni chindan ham unga muhtoj oilalarga yetib borishni ta'minlash maqsadida joriy yilning 10-noyabr kuni Vazirlar Mahkamasining yangi Qarori (VMQ-596, 2023) e'lon qilindi. Qarorga muvofiq:

- 2024-yil 1-apreldan boshlab kam ta'minlangan oilalarga bolalar nafaqasi va moddiy yordam tayinlash uchun onlayn ariza berish bo'yicha davlat xizmatini ko'rsatish yo'lga qo'yish belgilandi;
- 2024-yil martdan boshlab oilaning nomiga rasmiylashtirilmagan, lekin foydalanuvda bo'lgan avtotransport vositalari, ko'chmas mulklari, chorva mollari fuqarolarning arizalariga muvofiqligi joyiga chiqqan holda o'rganilish tartibi joriy qilinadi. Bu orqali bolalar nafaqasi va moddiy yordam tayinlanishida adolat mezonlari mustahkamlanadi;
- oilalar tomonidan kuchmas mulk yoki boshqa kimmatbaho mulklar xarid kilinganida avtomatik tarzda har oyda ularning moddiy ahvoli o'rganiladi hamda kam ta'minlangan oila deb e'tirof etilmaganida bunday oila reyestrdan chiqarish amaliyoti belgilanmoqda;

- oilaning kam ta'minlanganligi sababli "temir daftar" ro'yxatida bir yil majburiy bo'lish sharti nizomdan chiqarib tashlanmoqda;
- rasman nikohi bekor qilinmagan aliment to'layotgan er (xotin) oila tarkibiga kiritilmasligi belgilandi;

"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" AT nafaqat ijtimoiy xizmatlar va yordamning manzilliligini oshirish imkoniyati, balki har qanday murakkab sharoitda ham aholining ehtiyojmand qismini qisqa muddatlarda aniqlash va ularni davlat tomonidan manzilli qo'llab-quvvatlashning shaffof va samarali vositasiga aylanib boryapti.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 30.04.2023. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 01.05.2023-y., 03/23/837/0241-son
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 13-apreldagi "Aholini ijtimoiy muhofaza qilish tizimini idoralara elektron o'zaro hamkorlikni qo'llagan holda takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 308-son qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 1-iyundagi "Aholiga sifatli ijtimoiy xizmat va yordam ko'rsatish hamda uning samarali nazorat tizimini yo'lga qo'yish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-82-son Farmoni.
4. Борисенко Н.Ю. Построение национальной системы пенсионного обеспечения: теория и практика // Финансы и кредит. 2007. № 17. С. 54–65.
5. Tursunov J.P., Jumabayeva K.B. O'zbekistonda pensiya ta'minoti tizimi: bugungi holat va rivojlanish istiqbollari. // Fundamental tadqiqotlar. No 1 (2023) B. 25-33
6. Sholdarov D., Tursunov J. Improvement of the system of state pension provision in Uzbekistan //Scientific journal" Finance", 1st issue. – 2018. – T. 107.
7. Tursunov, J. (2023). O'zbekistonda pensiya ta'minoti tizimini istiqbolda barqaror amalga oshirilishini ta'minlash yo'llari. Iqtisodiyot va ta'lim, 24(1), 327–333. https://doi.org/10.55439/ECED/vol24_iss1/a50
8. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 21-oktyabrdagi "Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 654-son qarori.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 25-iyuldagi "O'zbekiston Respublikasi aholisini ijtimoiy himoya qilish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-175-son Farmoni.
10. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 10-noyabrdagi "Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimi orqali kam ta'minlangan oilalarni aniqlash va ularga ijtimoiy nafaqalar tayinlash bo'yicha elektron shaklda ariza berishni joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" 596-son Qarori.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 11-12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.